

Rolf Steffansson: Esitelmä Teologisessa Symposiumissa Varkaudessa

11.06.2010

Haluan tässä esitelmässä antaa tapauskertomuksen siitä, mitä Apostolien tekojen sanat Hengen johdatuksesta voi merkitä tänä päivänä. Tulen käymään läpi voimaannuttamista käsitteenä, sen välineitä, ja sen seurauksia. Tapauskertomuksena ovat omakohtaiset kokemukset seurakuntatyöstä Kahaman alueella Pohjois-Tansaniassa. Toimin seurakunta-pappina Kahaman seurakunnassa vuosina 1994-1999.

Aloitan kahdella reunahuomiolla. Aihe tälle esitykselle on siis otettu Apostolien teoista. Kiinnitän ensin huomiota kuuntelijoihin. Vastaus on annettu monikossa: TE saatte voiman. Ainakin Afrikassa kiinnitetään huomiota Pyhän Hengen työn yhteisölliseen luonteeseen. Osallistuin maaliskuussa Luterilaisen Maailmanliiton yleiskokouksen Afrikan esikokoukseen Abujassa. Teemana oli ”Anna meille jokapäiväinen leipämme”. Mm. piispa Ambros Moyo puhui hyvin painavasti siitä, että kyseessä ei ole individualistinen rukous. Kun rukoilemme, huomioimme myös yhteisöä, ja tunnustamme vastuuta yhteisöä kohtaan. Samalla tavalla Jeesuksen puhe pyhästä hengestä on ensisijaisesti suunnattu yhteisölle, siis seurakunnalle. Helluntaina Henki laskeutui seurakuntaan, ja se johti vastuun kantamiseen seurakunnan ulkopuolella olevista. Kun puhun Kahaman seurakunnasta, en puhu yksittäisten työntekijöiden saavutuksista. Puhun siitä miten Henki toimii kun eri osat Kristuksen maailmanlaajuisesta kirkosta toimivat yhdessä.

Toinen huomio koskee sanaa ”Voima”. Taas palaan individualismiin. Se joka seuraa trendejä tämän päivän maailmassa, tietää että voima ja energia ovat keskeisiä teemoja. Sitä tarvitaan oman elämän hallintaan, eli uran ja visioiden edistämiseen, ja sitä etsitään aate-maailmasta, uskonnoista, ja fyysisistä aktiviteeteista. Tavoitteena on usein oma hyvinvointi, oman minän edistäminen. Voiman tarkoitus Apostolien teoissa on Kristuksesta todistaminen sanoin ja teoin, ja kaukaisesta lähimmäisestä huolehtiminen. Luukkaan kirjoituksissa tämä tarkoittaa eteenkin hyviä uutisia köyhille, vapautta vangituille ja sokeille heidän näkönsä saamista. Pyhän Hengen työ liittyy yhteisöön ja sen tehtävään palvella sitä joukkoa joka on sen ulkopuolella.

Luterilaisen Maailmanliiton lähetysasiakirja ”Lähetys kontekstissa – muutos, sovinto, voimaannuttamien” nostaa voimaannuttamiskäsitteen teologisesta taustasta. Käsite viittaa tässä yhteydessä Jumalaan, joka jakaa voimansa ihmisten kanssa Hänen lähetykseen osallistumista varten. Hän johdattaa yksittäiset kristityt ja koko kirkon Pyhän Hengen johdatuksen välityksellä, ja antamalla hengellisiä lahjoja, jotka ovat kirkon kokonaisvaltaisen lähetyksen kannalta välttämättömiä.

Tansaniassa nykyisen Mwanzan ja Shinyangan läänin alueella lähetystyö alkoi tansanialaisena toimintana. Augustana-synodin lähetystyöstä syntynyt the Augustana Lutheran Church of Iramba/Turu aloitti luterilaisen lähetystyön alueella. Seurakuntia muodostui ensin Shinyangan alueella, ensimmäisenä Negezin seurakunta. Kahaman luterilainen seurakunta syntyi 1987. Luterilaiset liike-miehet ja -naiset ja

julkisen sektorin virkahenkilöt olivat osallistuneet morovialaisen kirkon jumalanpalvelus-elämään. He anoivat nyt ttä saisivat seurakunnan ja papin. Tulisieluna toimi metsänhoitoasiamies Fredrick Kimaro, joka itsepäisyydellään sai hankkeen läpi, vaikka synodin johto ei aluksi suhtautunut siihen myönteisesti. Aluksi seurakunta kokoontui paikallisen peruskoulun tiloissa. Kristittyjä oli kourallinen, mutta heillä oli unelma työn laajentumisesta ja suuren kirkon rakentamisesta. Ensimmäisten vuosien aikana syntyikin 4 uutta saarnapaikkaa, jossa oli 10-30 kristittyä.

Victoria-Järven itäinen hiippakunta perustettiin 1989. Yhteistyö Suomen Lähetysseuran kanssa alkoi silloisen yhdyssihteerin, Eila Helanderin vierailun, ja myöhemmin lähetysjohtaja Henrik Smedjebackan ja Afrikan sihteerin Erkki Helmisen vierailun seurauksena. Yhteiseksi hankkeeksi tuli mm. Kahaman kirkon rakentaminen, jolle Porvoon hiippakunta keräsi varoja piispa Erik Vikströmin 50-vuotis-syntymäpäivän yhteydessä. Kun Erkki Helminen ja Eila Helander kävivät Kahamassa 1992 ja näkivät kirkkorakennuksen edistymisen, seurakunnalta tuli pyyntö työntekijävastuksesta. Vieraille syntyi ajatus että työntekijä voisi olla samasta hiippakunnasta kuin kirkkorakennuksen varat. Samanaikaisesti nuori papin- ja opettajanperhe rukoili Jumalalta johdatusta. He olivat kiinnostuneita kansainvälisestä työstä, ja myös lähetystyö oli mahdollisuus.

Tammikuussa 1994 perheemme lähetettiin Kahaman seurakuntaan. Matkamme oli monen tapahtuman seuraus, jossa itse näen Pyhän Hengen johdatuksen. Palvelimme Kahamassa neljä vuotta. Sinä aikana työ olemassa olevissa saarnapaikoissa vahvistui, peru 3 uutta saarnapaikka syntyi, ja meidän kaikkien osaaminen kehittyi. Esikoulutyö vakiintui, ja seurakunta kantoi vastuun Isakan klinikan rakentamisesta. Mutta kiinnostavin seikka on tapahtunut meidän työrupeaman jälkeen. Tänäpäen alueella on kahdeksan seurakuntaa, kolme saarnapaikkaa, kahdeksan kirkon esikoulua, yksi kirkon peruskoulu, ja kasvava määrä kristittyjä. Mikä oli silloin yksi seurakunta on tänäpäen rovastikunta, uusi keskus josta työ laajenee. Pyhä Henki on siis antanut kirkolleen voiman. Itse olen yrittänyt analysoida miten tämä tapahtui.

LML:n asiakirja toteaa: *"Jumala johdattaa yksittäiset kristityt ja koko kirkon Pyhän Hengen johdatuksen välityksellä."* Jumalan armolahjoihin kuuluu ne ihmiset jotka osaamisellaan palvelevat kokonaisvaltaista lähetystä.

Kun itse saavuimme Kahamaan, seurakunta oli seitsemän vuotta vanha. Seurakunnalla oli noin neljäsataa jäsentä, neljä saarnapaikkaa, neljä evankelistaa, ja kaupungissa keskeneräinen kirkko. Kahaman kaupungissa olimme ainoat valkoiset, ja alueella puhuttiin melkein ainoastaan suahilia ja kinyamuezia. Uudessa ympäristössä meistä tuli lasten kaltaisia. Huono kielitaito ja tottumattomuus Afrikan olosuhteisiin johti siihen että me olimme avun tarpeessa." *Pyhä Henki voimaannuttaa kirkon vastustamaan vallan käyttöä toisten alistamiseen ja kulkemaan Kristuksen tietä, jolla valtaa jaetaan kaikkien kesken."* (LML:n dokumentti) Saimme kokea tämän turhauttavana todellisuutena. Emme olleetkaan Euroopasta tulleet asiantuntijat, jotka kertovat miten asiat on. Sen sijaan Fredrick Kimaro

ilmestyi joka aamu meidän kotiin ja kysyi mitä tarvitsemme. Hänen kanssaan jouduimme etsimään vastauksia niin yksinkertaisiin kysymyksiin kuin: ”Mistä saamme huonekaluja?” ”Mistä löytyy lääkäri?”, ”Miten saamme postilokeron käyttöömme?” jne. Evankelista Manase Moghulta sain apua saarnojen valmistelutyössä. Hä oli myös se joka hyvin varovaisesti joutui sanomaan, että minun lempiviisauteni ei sopinut tai ei ollut ymmärrettävä Kahaman ympäristössä Me tarvitsimme vahvistumistia enemmän kuin Kahaman seurakuntalaiset. Itse ajattelen että tässä piilee Jumalan viisaus. Kun itse halusimme palvella vahvuuksillamme, hän käytti meidän heikkouksiamme kirkon varustamiseen.

Seurakunnan toiminta järjestettiin niin että evankelista piti jumalanpalveluksen pääkirkossa kolmena sunnuntaina kuussa, ja minä pidin messua yhtenä sunnuntaina kuussa. Muina sunnuntaina kävin saarnapaikoissa. Jumalanpalvelukseen kuului aina kasteita, konfirmaatioita, avioliiton siunaamisia ja julkinen takaisinottaminen kirkkokurin alaisuudesta. Sinänsä tämä on perustyötä, mitä tehdään missä seurakunnassa tahansa. Luterilainen uskontulkintamme on että näissä kirkon arkirutiineissa Pyhä Henki toimii. Tavallisen sanan ja sakramenttien jakamisen työn kautta Kahaman luterilainen seurakunta voimistui ja kasvoi. ”*Kirkko on Jumalan voimallisen sanan luomus. Sana ylläpitää, innoittaa ja voimannuttaa kirkkoa lähetystä varten*” Voimana ei ollut meidän henkilökohtainen ainutlaatuisuus, vaan ne välineet jotka Jumala kutsui meitä hallinnoimaan.

Itse muistan pohtineeni mikä on luterilainen identiteetti. Kahaman luterilainen seurakunta perustettiin siksi, että ihmiset halusivat viettää jumalanpalvelusta tutun luterilaisen järjestyksen mukaisesti. Luterilaisuus on liturgia, mutta myös yhteinen virsikirja, liturgiset tekstiilit, omat kuorolaulut ja luterilainen tapa jakaa sakramenteja. Nämä ulkoiset asiat olivat kirkon kasvun keskeisiä elementtejä. Näiden kautta kirkon sanoma maastoutui yhteisöön. Esimerkiksi huomattiin että kuoron laulut, jos ne tulivat paikallisesta kontekstista, usein puhuttelivat syvemmällä tavalla kuin papin tai evankelistan saarna.

Korostimme paljon työn laajentamisen merkityksestä. Vaikutti kuitenkin siltä että Pyhä Henki oli aina askel edessä. Kyliltä tuli ihmisiä ja pyysivät että kirkko aloittaisi työn myös heidän keskuudessaan. Tyypillinen oli pyyntö ”Minä ja perheeni olemme luterilaisia. Muutin tänne työn vuoksi. Koska jumalanpalvelus on meille tärkeä, olemme viettäneet jumalanpalvelusta kotona. Muutkin liittyivät seuraan. Nyt lapset tarvitsevat kastetta, me tarvitsemme avioliittojen siunaamista. Tarvitsemme evankelistan joka opettaa meitä, ja sitä että pappi käy säännöllisillä vierailuilla”. Kirkon kasvu on maallikkovetoinen. Lainatakseni taas LML:n asiakirjaa: ”*Kirkossa jokaiselle kastetulle kristitylle on annettu erityinen lahja lähetystä, keskinäistä vahvistamista ja rohkaisua varten*” Tällä tavalla evankeliumi etenee suurissa osissa Afrikkaa tänään. Ensimmäisenä toimintapisteinä oli tavallisesti jonkun koti, mutta esim. Ushirombossa ensimmäiset jumalanpalvelukset vietettiin ison puun alla, kunnes seurakuntalaiset pystyivät rakentamaan ensimmäisen oman, savitiilistä rakennetun kirkon.

”*Kirkon lähetystyoiminta, joka on yksi jumalallisen voimaannuttamisen välikappaleista maailmassa, välittää Jumalan voimaannuttavan vaikutuksen myös yhteiskuntaan*”. Kristillinen usko ei ole pelkästään

sanoja. Se koskee koko elämää. Afrikan seurakuntalaisille on itsestäänselvyys että kirkko pitää huolta koko ihmisestä. Lähetystyöntekijöiden ja Jeesuksen omaa esimerkkiä seuraten kirkko haluaa kantaa vastuuta esim. koulutuksesta ja ihmisten terveydestä. Kun länsimaissa erotetaan sanat ja teot, ja joissakin herätysliikkeissä ylikorostetaan julistamisen tärkeyttä yli palvelun, Kahaman kasvavassa seurakunnassa tällainen erottelu oli tuntematon. Diakoninen palvelu ja työ kehityksen hyväksi ei ollut evankeliumin kylkiäinen, vaan osa evankeliumista. Tämä johti mm. koulutoiminnan aloittamiseen. Seurakunnan johtajilla oli myös vahva visio rakentaa klinikan kaupunkiin. Osallistuimme kunnan kehityskokouksiin, missä keskusteltiin minkälaisia kehityshankkeista kansalaisten hyvän elämän toteutumiseksi. Itse opin että kirkon pitää olla aktiivinen keskustelukumppani muun yhteiskunnan kanssa.

Siirryimme pois Kahamasta 1999. Kirkkorakennus oli melkein valmis, osittain kerätyillä varoilla ja osittain ulkoa tulleilla. Työ ei ollut riippuvainen lähetystyöntekijästä. Päinvastoin, kasvuvauhti kiihtyi. Olen tällä tapauksella halunnut tuoda esille että Pyhä Henki on kirkon varsinainen rakentaja. Omasta näkökulmastamme voimme helposti ajatella lähetystyötä yhdensuuntaisena liikkeenä: Me lähetämme resursseja heille, jotka ovat köyhiä ja osaamattomia. Mutta lähetystyössä me kaikki olemme Hengen voimaannuttamisen kohteina. Kahamassa olimme, ja olemme edelleen, osallisia tapahtumiin, Meillä on oma roolimme ja ainutlaatuinen tehtävämme. Mutta tulokset riippuvat kokonaisuudesta, historiasta, ympäristöstä, ja eri toimijoista eri konteksteista. Lähetystyö ei yksiselitteisesti voida sanoa että tämä saavutus syntyi juuri meidän työn tuloksena. Meidän täytyy suostua siihen että Jumala on sitonut tulokset yhteisöön, josta me olemme yksi osa. Mutta jos jätämme oman osamme täyttämättä, kokonaisuudesta puuttuu jotakin olennaista.

Te saatte voiman. Jeesuksen sanat eivät ole vain historiaa, vaan tänäkin päivänä pyhä Henki varustaa ja rakentaa kirkkoa. Se tapahtuu silloin kun toimimme yhdessä, ja opimme että Hänen lähetystyössään kaikki ovat sekä antajia että vastaanottajia, mutta että kaikki lahjat viime kädessä tulevat häneltä.